

Мукачівський державний університет
Факультет туризму і готельно-ресторанного бізнесу
Кафедра туризму і географії

Дипломна робота

ОС «Магістр»

на тему:

Архітектурно-планувальні особливості організації об'єктів сучасної рекреації у Карпатському регіоні

Виконав: студент 2 курсу, групи Т-2 (м)

Спеціальності 242 «Туризм»

Гурак Дмитро Іванович

(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доц. Дем'ян Я.Ю.

(прізвище та ініціали)

Рецензент д. е.н., доц. Ліба Н.С.

(прізвище та ініціали)

Мукачево – 2019 рік

З М І С Т

	ст.
Вступ.....	3
РОЗДІЛ I. СУЧАСНИЙ СТАН РЕКРЕАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	
1.1. Рекреація як об’єкт дослідження.....	6
1.2. Світовий досвід розвитку рекреації в гірських районах	17
1.3. Сучасний стан розвитку рекреації у Карпатському регіоні.....	25
Висновки до розділу I	31
РОЗДІЛ II. ЧИННИКИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ’ЄКТІВ СУЧАСНОЇ РЕКРЕАЦІЇ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ	
2.1. Систематизація об’єктів сучасної рекреації	33
2.2. Архітектурно-планувальні прийоми просторової композиції об’єктів сучасної рекреації	43
2.3. Функціонально-планувальна організація рекреаційних об’єктів	52
Висновки до розділу II.....	60
РОЗДІЛ III. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ’ЄКТІВ СУЧАСНОЇ РЕКРЕАЦІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ	
3.1. Пропозиції щодо вдосконалення функціонуально-планувальної організації об’єктів рекреації.....	63
3.2. Вдосконалення архітектурно-композиційної організації рекреаційних об’єктів.....	69
3.3. Пропозиції щодо функціонуально-планувальної організації рекреаційних комплексів.....	74
Висновки до розділу III.....	83
Висновки	85
Список використаних джерел	89

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Одним із найперспективніших регіонів України для розвитку туристичної галузі та індустрії відпочинку є Карпатський. Його рекреаційно-ресурсний потенціал – природні лікувальні ресурси та мальовничі ландшафти, унікальна екосистема автентичні традиції та звичаї, різноманіття об'єктів матеріальної і духовної культури в поєднанні з курортними, рекреаційними та туристичними закладами приваблює відпочиваючих з різних куточків України та зарубіжних країн. Перспективність рекреаційного розвитку території Карпат обумовлена сформованою транспортною інфраструктурою.

Рекреаційний потенціал Карпатського регіону історично використовувався для організації відпочинку різних груп населення, тому в регіоні історично сформувалася мережа рекреаційних закладів та установ. У роки незалежності України в умовах розвитку різних форм власності та систем господарювання активізувалося освоєння рекреаційного потенціалу регіону та будівництво нових об'єктів рекреації та туризму.

Туризм і рекреація є пріоритетним напрямом соціально-економічного розвитку регіону з чітко визначною відносно неї політикою і програмою дій. Активна розбудова потужних рекреаційних комплексів, реконструкція та модернізація існуючих, з дотриманням екологічної рівноваги природного і містобудівного середовища загострила потребу оновлення ландшафтно-містобудівних рішень та зміни підходів до архітектурної організації рекреаційних об'єктів краю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання організації рекреаційної діяльності та вивчення потенціалу Українських Карпат займалися: Гудима М. Г., Крачило М. П., Мазур Ф. Ф., Павлов В. І., Попович С. І., Приходько М. М., Федоренко Н. В.

Архітектурну організацію рекреаційних об'єктів регіону

досліджували Божук Т.І., Дутчак С. В., Кащенко Т. О., Проскураков В. І., Слепцов О. С., Тарас Я. М.

Над дослідженнями архітектурної спадщини краю працювали Бевз М. В., Білінська О. Б., Держипільський Л. М., Кугутяк М. В., Лесик О. В., Михайлишин О. Л., Тимофієнко В. І. та інші.

Питання теорії архітектури та організації рекреаційних просторів досліджували науковці: Білоконь Ю. М., Вадимов В. М., Гутнов О. Е., Дьомін М. М., Пучков А.О., Тімохін В. О., Фомін І. О., Черкес Б. С., Шулик В. В. Ландшафтно-містобудівні умови організації рекреаційної галузі регіону, його архітектурні та планувальні проблеми вивчали Габрель М.М., Криворучко Ю.І., Панченко Т. Ф., Петришин Г.П., Посацький Б.С., Шульга Г.М.

Актуальність теми дослідження зумовлена потребою вдосконалення архітектурно-планувальних рішень організації об'єктів сучасної рекреації та шляхів ландшафтно-просторового розвитку рекреаційного простору регіону.

Об'єкт дослідження є – об'єкти сучасної рекреації Карпатського регіону.

Предмет дослідження є – архітектурно-планувальна організація об'єктів сучасної рекреації.

Метою дослідження є виявлення особливостей архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації та надання рекомендацій щодо удосконалення їхніх архітектурних рішень.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення таких завдань:

- визначити стан вивченості рекреації як об'єкту дослідження;
- узагальнити світовий досвід використання гірських територій в рекреаційній діяльності;
- проаналізувати сучасний стан функціонування рекреаційної сфери у Карпатському регіоні;

- систематизувати об'єкти сучасної рекреації та визначити особливості їх архітектурно-планувальних рішень;
- сформулювати архітектурно-планувальні прийоми просторової композиції об'єктів сучасної рекреації;
- визначити основні типи функціонально-планувальної організації рекреаційних об'єктів;
- розробити рекомендації щодо вибору архітектурно-планувальних рішень об'єктів сучасної рекреації.

Методологічною базою дослідження є основні положення загальнотеоретичних наукових праць з містобудування, економічної географії, рекреації та туризму. Дипломне дослідження проведено з використанням сукупності принципів та методів пізнання, спрямованих на об'єктивне, усебічне дослідження об'єктів сучасної рекреації, яка включає аналіз та оцінку рекреаційних ресурсів Карпатського регіону, а також визначення особливостей архітектурно-просторової організації об'єктів сучасної рекреації. Використовувалися історичний, картографічний методи, аналіз проектних та статистичних матеріалів, наукових джерел, метод систематизації наукових, методичних, нормативних та літературних джерел, метод типологічної класифікації, абстрагування та конкретизації.

Практичне значення отриманих результатів дослідження. Розглянуті питання є практичною основою вдосконалення та подальшого розвитку системи рекреаційних закладів Карпатського регіону. Надані рекомендації сформують сучасну систему об'єктів рекреаційного обслуговування з врахуванням архітектурно-планувальних рішень, розширять номенклатуру послуг, підвищать комфортність, естетичну привабливість рекреаційних установ.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел, містить таблиці та рисунки.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можемо зробити наступні висновки:

1. Карпатський регіон – це неповторний та унікальний край з великою кількістю пам'яток архітектури, історії, культури, що має сприятливий природно-кліматичний потенціал, розвинуту систему рекреаційних закладів та цікавих туристичних маршрутів, які використовуються для формування сучасної висококонкурентної рекреаційної галузі. До складу об'єктів сучасної рекреації входять об'єкти архітектури та інфраструктури, основною функцією яких є надання рекреаційних послуг. Вони за своїми архітектурним економічним, соціальним, екологічним, екологічними, технологічними критеріями відображають нові підходи до формування архітектурно-планувальних, конструктивних, інженерних рішень, функціональних та композиційних схем. Відповідність рекреаційних об'єктів сучасним вимогам визначається з врахуванням часового, технологічного, екологічного, соціального та економічного критеріїв.

2. Проведений аналіз світового досвіду функціонування об'єктів рекреації та їх архітектурно-планувальних особливостей дає підстави стверджувати, що рекреаційна галузь країн світу розвивається шляхом підвищення атрактивності, випереджуючого розвитку інфраструктури, використовуючи історично сформовані методи ведення господарства та побуту. Рекреаційне освоєння гірських рекреаційних систем Америки та Європи (Кордильєри, Анди, Альпи тощо) сприяє розвитку всіх можливих видів відпочинку і туризму та забезпечує всесезонність функціонування відпочинкової сфери. При цьому, основними типами об'єктів сучасної рекреації є рекреаційні об'єкти індивідуального та громадського використання з мінімальним перетворення природного середовища

(індивідуальне житло місцевих жителів) та об'єкти громадського користування для яких є пріоритетною рекреаційна функція (заклади проживання, споруди і приміщення охорони здоров'я та відпочинку, об'єкти рекреації та туризму, будинки, споруди і приміщення фізкультурно-оздоровчі та спортивні, будинки, споруди та приміщення підприємств побутового обслуговування). Формування інфраструктури гірсько-рекреаційних територій зарубіжних країн, відбувається з врахуванням стандартів обслуговування та екологічного захисту природного середовища і може бути використане для вдосконалення рекреаційної системи Карпатського регіону.

3. Рекреаційна галузь Карпатського регіону має загальнодержавне і міжнародне значення. Сформована система рекреаційного обслуговування, яка поєднує потужний природно-рекреаційний потенціал (лісових, бальнеологічних, ландшафтних, гідрологічних ресурсів), унікальну історико-культурну спадщину, звичаї і традиції місцевих жителів та рекреаційну інфраструктуру, здатні задовольнити потреб відпочиваючих в послугах відпочинку та туризму. Враховуючи загальну тенденцію перспектив розвитку туристично-рекреаційної галузі в Карпатському регіоні необхідно вдосконалити структуру галузі, розширити номенклатуру рекреаційних послуг, провести реконструкцію та модернізацію системи рекреаційних об'єктів з врахуванням архітектурно-планувальної організації.

4. Систематизовано об'єкти сучасної рекреації та проведено їх поділ на види за наступними ознаками: за природно-ландшафтними умовами, розміщення в системі розселення, транзитною інфраструктурою, способом розпланування, функціональним призначенням, формою власності, видами функціонування, складом функцій та способом проживання, за використанням рекреаційних ресурсів, за умовами розвитку і модернізації об'єктів і територій. На їх основі виділено типологічні групи рекреаційних об'єктів: об'єкти проживання (мотелі, готелі), харчування (ресторани

туристичних комплексів та гірськолижних баз, придорожні кафе, їдальні тощо), транзитної інфраструктури (дорожні вказівники, маркування туристичних маршрутів, туристичні маршрути гірськолижні витяги), сакральні (реколекційні центри, паломницькі центри, храми, храмові комплекси), торгівельні (сувенірні ринки, ятки), лікувального профілю (санаторії, профілакторії, курорти) та об'єкти історико-мистецької та архітектурної спадщини (автентичні садиби, будинки тощо).

5. Організація об'єктів рекреації Карпатського регіону та їх просторове архітектурне планування спрямовані на досягнення збалансованого розвитку, підвищення регіональної конкурентоздатності, налагодження взаємовідносин між міськими та сільськими адміністраціями, формування доступності рекреаційних територій, пріоритетний розвиток сучасних видів рекреації та туризму. Формування архітектурно-планувальної композиції рекреаційних територій Карпатського регіону проводиться з врахуванням прийомів організації зони забудови, а саме, гармонізації архітектурно-ландшафтного середовища, визначення акцентів у природному середовищі та архітектурі споруд, дотримання контрасту, збереження унікальних елементів ландшафту, візуальна проекція архітектури споруд на унікальні елементи ландшафту.

6. Просторова організація рекреаційних об'єктів Карпатського регіону побудована з врахуванням одного з типів планування території – компактного, лінійного, розосередженого, променевого, кільцевого. Їх основою є компактні утворення, які поєднуються у різних комбінаціях в залежності від природних та містобудівних умов. При будівництві нових та реконструкції існуючих рекреаційних об'єктів необхідно дотримуватись принципів функціонально-планувальної організації території, таких як: еколого-містобудівного балансу, диференціації рекреаційних потоків, просторово-басейнового освоєння рекреаційних територій, формування ядрено-осьової структури, каскадно-ярусного розміщення рекреаційних об'єктів та створення інноваційних об'єктів, які сприяють естетичному

сприйняттю забудови і ландшафту як єдиного гармонійного цілого.

7. Особливості архітектурно-планувальної організації об'єктів сучасної рекреації повинні підвищувати атрактивність рекреаційних територій, зменшувати площі територій окремих рекреаційних комплексів, диференціювати зони відпочинку, збільшувати атрактивну відкритість природного оточення та гнучкість і відкритість планувальної структури комплексів, зменшувати архітектурно-планувальні обмеження в дотриманні вимог екологічної та техногенної безпеки, створювати додаткові атракції, покращувати та модернізувати місця відпочинку, використати сучасний сервіс в рекреаційних об'єктах, використовувати об'ємно просторові та дизайнерські рішення в галузі архітектури та дизайну середовища, застосовувати нові енергоефективних матеріалів та конструкцій, а також нові технології будівництва при спорудженні окремих об'єктів на території рекреаційних закладів

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>